

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput VIII. Idem (a) Farrarien. Episcopo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

conscientia dubitat celebrare, arctatusque graviter à duobus, dum divinum exequi mysterium metuit, ne populum illum expectantem offendat, corpus Christi perficere perhorrescit, ne sumens ipsum indignè, iudicium sibi manducet, & bibat: peractis cæteris circumstantiis, Missam celebrare se fingit, & suppressis verbis, quibus conficitur corpus Christi, panem, & vinum tantummodo purum sumit: ita credens per id, quod præterdit, populo satisfacere, ut per id, quod intendit, Deum non debeat provocare. Cum ergo falsa sint abjicienda remedia, quæ sunt veris periculis graviora, licet is, qui pro sui criminis conscientia reputat se indignum, ab huiusmodi Sacramento reverenter debeat abstinere, ac ideo peccet graviter si se ingerit irreverenter ad illud; tamen gravius procul dubio videtur offendere, qui sic fraudulenter illud præsumperit simulare, cum ille culpam vitando, dum facit, in solius misericordis Domini manum incidat: iste verò culpam faciendo, dum vitat, non solum Deo, cui non veretur illudere, sed populo, quem decepit, se astringat.

NOTÆ

(a) *R. Om. Fratrem.*] Ita etiam legitur in tertia collectione, *sub hoc tit. cap. 6.* Sed cum hæc epistola non repriatur inter editas à Sirleto, & Bosqueto, cognosci nequit, de qua fraternitate Romæ erecta agat Innocentius in præfenti. Illud in præfenti docetur, gravius peccare sacerdotem, qui simulat consecrare, & exponit hostiam non consecratam adorandam populo, quam illum, qui in peccato mortali offert sacrificium & consecrat. Quod & ad eum casum, in quo sacerdos peccatori intendit dare hostiam non consecratam pro consecrata, ad vitandum sacrilegium, extendit Joan. Sanchez in *selectis, cap. 35.* ubi textum hunc exponit. Et hanc Innocentii doctrinam post longum examen confirmant Petr. Joan. Oliv. *quodlibet. 5. quæst. 10.* Theophilus *tom. 16. in Hierocl. puncti. 4. fol. 70.* & merito, quia pejus est conari falsam reddere veritatem fidei, quod facit simulatè sacrificans; quam indignè, sed verè celebrare. Atque pejus est simulato sacrificio horribiliter Deo illudere, quam malè sacrificare. Continet præterea ea simulatio externam malè sacrificantis idololatricam erga purum panem, & excitationem to-

tius Ecclesiæ ad similem turpitudinem. Similiter etiam nec poterit sacerdos ad celandum peccatum, & servandam famam occulti peccatoris, porrigere illi falsam hostiam? immò tenetur illum ad veram communionem eam publicè petentem admittere, *cap. placuit 6. quæst. 2. cap. si sacerdos 2. de offic. ordin.* Potest tamen ex probabili sententia, quam contra Joannem Sanchez defendit Theophilus *ubi proxime*, ad servandam famam peccatoris famam, conventionem prius cum eo habita, sacerdos veram hostiam ori peccatoris admove- re simulando, nec recipi illi Eucharistiam tradendo. Nec his omnibus obstat, posse confessarium pro servanda fama peccatoris simulare absolutionem pro sedando scandalo, quod oriri posset, si peccator ad pedes sacerdotis hærens discederet absque absolutione; nam cum eo casu nulla detur illusio sacramenti, nec etiam periculum idololatriæ ex parte ministri, neque ex parte adstantium, potest tunc confessarius agnoscens indispositionem penitentis simulare absolutionem, ut ejus famæ confulant. Docent, & alios casus adducunt Vazquez *3. p. in 3. disput. 209. num. 41.* Suarez *tom. 3. in 3. disputat. 67. sect. 4.* Joannes Sanchez *ubi supra.*

CAPUT VIII.

Idem (a) *Farrarien. Episcopo.*

IN quadam (b) nostra decretali epistola asseris te legisse, illud esse nefarium opinari, quod quidam dicere præsumperunt, in Sacramento videlicet Eucharistiæ aquam in (c) phlegma converti: nam & de latere Christi, non aquam, sed humorem aquaticum mentiuntur exiisse. Licet autem hæc magnos, & authenticos viros sensisse recenseas, quorum opinionem dictis, & scriptis hæcenus es sequutus; ex quo tamen in contrarium nos sentimus, nostræ compelleris sententiæ consentire. Sed verbum Joannis Apostoli te multum movere fateris, dicentis: Tres sunt, qui testimonium dant in terra, spiritus, aqua, & sanguis; & hi tres unum sunt: quamvis hoc ultimum in plerisque codicibus minimè habeatur. Quod dicis sic exponi ab omnibus, illos videlicet esse unum, idest de una, & eadem re; scilicet de humanitate Christi, testari. Porro si vera fuit aqua, quæ fluxit de latere Christi, & non humani corporis humor, qualiter per illam probetur, quod Christus sit homo verus, non vides.

D.D. Gonzal. in *Decretal. Tom. III. Pars II.*

F f f 2

Glossa

Glossa namque super illum locum sic se habet: Spiritus, id est, humana anima, quam emisit in passione. Aqua, & sanguis, quæ fluxerunt de latere Christi, quod fieri non posset, si non haberet veram carnis naturam. Sic ergo tam ex textu, quam ex glossa proponis, per illam aquam probari, quod Christus sit verus homo; & ideo si dicatur, quod illa non extitit vera aqua, sed aquaticus humani corporis humor; tam expositoris, quam Apostoli verba intelligibilia tibi esse videntur: sed dato, quod fuerit vera aqua, sicut nos credimus, & fatemur, nec ista, nec illa sufficienter intelligis. Unde nobis humiliter supplicasti, quatenus ad generalem utilitatem legentium, & nebulam de tuo corde tollendam, sufficienter, & evidenter exponere dignaremur. Nos igitur ad tuæ supplicationis instantiam respondemus, quod quidam dixerunt, sed erraverunt, Christum non fuisse verum Deum, sed adoptivum, ut miseri Ariani. Alii Christum non fuisse verum hominem, sed phantasticum, ut impii Manichæi. Sed adversus has hæreses Joannes Apostolus in epistola sua loquitur dicens: Tres sunt, qui testimonium dant in cælo: Pater, Verbum, & Spiritus: & hi tres unum sunt. Per hoc intendens ostendere, quod Christus sit verus homo: nam ad esse hominis duo principaliter exiguntur, videlicet corpus, & anima, ex quorum conjunctione verus homo subsistit. Per hoc autem, quod in articulo mortis Christus inclinato capite tradidit spiritum, de quo voce magna clamaverat: Pater in manus tuas commendo spiritum meum; manifestè probatur, quod ipse spiritum habebat, non solum vitalem statum, sed animam quoque rationalem, de qua prædixerat: Tristis est anima mea usque ad mortem: & potestatem habeo ponendi animam meam, & iterum sumendi eam. Per hoc autem quod unus militum lanceâ latus ejus aperuit, & continuo exivit sanguis, & aqua, probatur apertè, quod Christus verum corpus habebat: nam de phantastico corpore, nec sanguis, nec aqua potuisset exire: unde ille, qui vidit, testimonium quidem perhibuit, & testimonium ejus est verum: quia tres sunt, qui testimonium dant in terra, Spiritus, aqua, & sanguis. Quod videlicet Christus sit verus homo ex anima rationali & humana carne subsistens, probatur ex eo, quod spiritum vitalem emisit ex vero corpore. Quod inde probatur, quoniam ex eo sanguis exivit, & aqua. Rationalis quippe anima non posset vivificare nisi corpus humanum, ex quibus verus homo consistit. Cæterum, sicut verus fuit spiritus, & verus sanguis, ita proculdubio vera aqua; cum Christus sit veritas, & à veritate omnis fallacia sit penitus aliena. Nam si non fuisset aqua, sed phlegma, quod de latere Salvatoris exivit, ille qui vidit, & testimonium perhibuit veritati, profectò non aquam, sed phlegma dixisset: nec in hoc verum regenerationis sacramentum fuisset ostensum, cum per sacramentum Baptismi non regeneremur in phlegmate, sed in aqua: neque per hoc posset vero probari argumento, quod in sacramento Eucharistiæ admiscenda sit aqua vino, si de latere Christi non aqua, sed phlegma cum sanguine profluxisset: sed nec vera fuisset figura, quæ super hac re præcessit in veteri Testamento, quando videlicet Moyses virgâ percussit silicem, & ex ea quidem non phlegma, sed aqua manavit. Restat igitur, ut qualiscunque fuerit illa aqua, sive naturalis, sive miraculosa, sive de novo divinâ virtute creata, sive de componentibus ex parte aliqua resoluta: proculdubio vera fuit, cum naturaliter possit & compositum in componentia, & elementarium in elementa resolvi: quemadmodum verus extitit sudor ipsius, sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram. Cum autem ad compositionem humani corporis quatuor elementa concurrant, videlicet terra, aqua, aër, & ignis; & ad vegetationem ejusdem corporis quatuor humores consimiles illis conveniant, videlicet sanguis, & cholera, phlegma, & melancholia: ut veritatem humani corporis expressius demonstraret, unum ex illis, & unum ex istis Joannes expressit; illaque potius ex illis, & istis, quæ magis ministerio congruebant; ex elementis aquam; & ex humoribus sanguinem: in quibus duobus duo maxime sacramenta, Redemptionis videlicet, & Regenerationis elucere.

N O T Æ.

1. (a) **Ferrariensis.**] Ita etiam legitur in tertia collectione, *sub hoc tit. cap. 6.* Hugoni videlicet, vel Roialdo, qui ambo floruerunt in Ecclesia Ferrarienti temporibus Innocentii III. ut refert Vghel. *tom. 2. Italia sacra, fol. 376.* De Ecclesia Ferrarienti aliqua adduxi *in cap. cum M. de constur.*
- (b) **Quadam Decretali.**] Suprà relata *in cap. cum Marthe.*
2. (c) **In phlegma.**] Prima enim opinio in illa vexata quaestione, de aqua vino in calice mixta convertenda immediatè, vel mediatè in sanguinem Christi, antiquorum Theologorum fuit, vinum in fufum calici converti in sanguinem, & aquam in humorem phlegmaticum, quem de latere Christi exiisse dicebant. Quæ opinio meritò damnatur ab Innocentio in præfenti, ut erronea, quia tria continet falsa: Primum, aquam non converti in vinum virtute ipsius; quod aperte aduersatur

rectè Philosophia. Secundum, aquam nondum in vinum convertam, in humorem illum transire, nam quicquid convertitur in aliam substantiam, cum sit consecratio, virtute verborum convertitur. Verba autem solum vim habent convertendi juxta veritatem significationis, ut vera reddantur; nullum autem verbum consecrationis denotat aliquid, ad cujus veritatem necessaria sit conversio aquæ in humorem illum; siquidem illis solus sanguis Christi significatur. Tertius error est, ex latere Christi non fluxisse veram aquam, sed phlegmaticum humorem, contra testimonium D. Joan. *cap. 5.* quod de fide esse, defendunt cum D. Thoma *3. p. 9. 66. artic. 4. & q. 74. art. 7. ad 3.* Theologi ibi, Suarez *tom. 2. in 3. disputat. 51. sect. 1. & tom. 3. disp. 45. sect. 4.* Unde licet hæc opinio à quibusdam Theologis teneretur, tamen ut improbabilem omisit Innocentius *in d. cap. cum Marthe, §. quævisisti*, dum aliorum opiniones probabiles refert.

C A P U T IX.

Idem (a) *In Concilio generali.*

Dolentes referimus, quod non solum quidam minores clerici, verum etiam aliqui Ecclesiarum Prælati circa (b) comessationes superfluas, & confabulationes illicitas, ut de aliis taceamus, medietatem noctis expendunt, & somno residuum relinquunt, vix ad diurnum concertum avium excitantur, transcurrento undique continuata sinopâ Matutinum. Sunt & alii, qui Missarum solennia (c) vix celebrant in anno, & quod deterius est, interesse contemnunt: & si quando his evidentè interfunt, chori (d) silentium fugientes, intendunt externis colloquutionibus laicorum: dumque auditum ad indebitos sermones fundunt, aures intentas non porrigunt ad divina. Hæc igitur, & similia sub (e) pœna suspensionis penitus inhibemus, districtè præcipientes in virtute obedientiæ, ut divinum (f) officium, nocturnum pariter, & diurnum, quantum eis Deus dederit, (g) studiosè celebrent pariter, & devotè.

N O T Æ.

1. (a) **Generali.**] Lateranensi videlicet, celebrato sub Innoc. III. ubi *cap. 17.* reperitur textus: & in quarta collectione *sub hoc tit. cap. 2.* de quo Concilio nonnulla notavi *in cap. 1. de summa Trinit.*
- (b) **Comessationes.**] Comessatio est convivium, ubi more temulentorum, & ebriorum jocatur, quæ omni jure exosa est, ut probavi *in cap. à crapula, num. final. de vita & honest. Cleric.*
2. (c) **Vix in anno.**] Quam sacerdotum negligentiam semper condemnatam legimus in Ecclesia, & à Principibus sæcularibus. Concil. Tolet. *1. can. 5.* relato *lib. 7. capitul. Caroli, cap. 161. ibi: Si quis Presbyter, vel diaconus, aut quilibet clericus Ecclesia deputatus, si intra civitatem fuerit, aut in quolibet loco, in quo Ecclesia est, & ad quotidianum psallendi sacrificium matutinis, vel vespertinis horis ad Ecclesiam non convenit, deponatur a clero.* Et *l. sancimus 42. §. 10. C. de Episc. & cler. Concil. Rhotomag.* celebrato anno 1581. de presbyteris recens ordinatis ita cavetur: *Moneantur insuper, ut intra semestre sine alterius cujuscumque licentia Missam primam celebrent, & deinceps repetant, saltem omnibus diebus Dominicis, & festivis sollemnibus: si autem curam habuerint animarum, tam frequenter, ut suo muneri satisficiant.* Rhemeni *can. 8.* ita de E. D. D. Gonzal. *in Decretal. Tom. III. Pars II.*

charistia: *Sacerdotes non diebus tantum solennibus, sed etiam Dominicis, sæpiusque, si fieri potest, sacrificent.* Concil. Aquei: *Curatè in hebdomada sacrum faciant, aut eo etiam sæpius, si vel loci consuetudo, vel necessitas crebriorem divini sacrificii usum postulabit.* Ceteris etiam clericis præcipimus, ut singulis mensibus. Refert Joannes Fideiac. *lib. 1. select. cap. 18.* Tales enim sacerdotes nulla ratione ita appellari possunt, quandoquidem verbi illius, *Sacerdotis*, notio alia non est, juxta D. Isidorum *lib. 7. orig. cap. 12.* quam ex actione mystagogi; ita ut sacerdos à sacrificando vocetur. *Consecras enim, & sanctificas*, ait S. Doctor, quidni cõ spectat illud, quod docet B. Hieronym. *lib. 3. adversus Pelag.* dum Missam vocat quotidianum corporis Christi sacrificium; & certè non aliâ ratione B. Ambrosius *epist. 29. ad Theodosium Imper. scribit, Presbyteri gradu sanctos merito congeri, quod per innumeros annos à munere sacro retrahantur, & curia deputentur.* Unde similes sacerdotes ignavos & torcos peccare lethaliter, ex D. Thoma *in 4. lib. 3. dist. 13. q. 1. art. 2.* docuerunt Valent. *3 p. de Euchar. q. 10.* Theoph. *tom. 16. in Heteroc. sect. 1. in princip. Vazquez 3. p. dist. 232. cap. 1. Sautay in Panopl. sacerdot. p. 2. lib. 1. cap. 12. & 3.* Thom. Hurt. *tom. 1. resol. mor. cap. 7. per tot.*

(1) **Silentium.**] Quod in sacris ministeriis summe convenit, ne dum peraguntur divina officia, clamor